

Durmuş Hocaođlu

Siyâset ve Kirlilik: I

Her Tür Siyâset Tabiatı Geređi Kir Taşır

Gelecek, Yıl: 1., Sayı: 06., 16.03.2001-22.03.2001., s.10

Durmuş Hocaođlu, *Gelecek* Yazıları Sıra No: 06

Künye:

• Hocaođlu, Durmuş., “Siyâset ve Kirlilik: I: Her Tür Siyâset Tabiatı Geređi Kir Taşır”, *Gelecek*, Yıl: 1., Sayı: 06., 16.03.2001-22.03.2001., s.10

NOT: Kurban Bayramı (5-8 Mart 2001, pazartesi-perşembe) münâsebetiyle, *Gelecek* gazetesi, 09.03.2001-15.03.2001 tarihleri arasında yayınlanmamıştır.

Bu sayfayı tâkip eden kıymetli okuyucularım, bendenizin muhtelif yazılarda Siyâset hakkında serdetmiş olduğu kanâat ve hükümlerinin şu başlıklar altında dercedilebileceğini farkedeceklerdir;

1: Siyâset, insanlar arasındaki münâsebetlerin tabiî ve zarûrî bir nefîcesidir ve bu sebeple de kaçınılması mümkün olmayan bir olgusal gerçekliktir;

2: Fakat her türlü siyâset, az ya da çok, mutlaka bir miktar kirlilik taşır;

3: Siyâset, en kötü ve en kirli şekline, rüşünü isbat etmemiş, bulûğa ermemiş, Kapalı ve Mukavelesiz toplumlarda ulaşır;

4: Ülkemizdeki siyâset de kötü ve kirli siyâsetin en ileri örneklerinden birisini teşkil etmektedir ve bu kötülük ve kirlilik de hassaten son zamanlarda kelimenin tam mânâsıyla tavan yapmaya başlamıştır. Bunda, siyâsetin kirliliği kadar, artık eskiye nazaran bir anlamda daha bir uyanmaya başlayan toplumun bu kirliliği deşifre etmesinin de bir rolü bulunduğunu kabul etmemiz gerekir.

İmdi; Siyâset'in, insanlar arasındaki münâsebetlerin tabiî ve zarûrî bir netîcesi olmakla kaçınılması mümkün olmayan bir olgusal gerçeklik olduğunu söylemiştik. Şimdi bunun üzerinde birazcık duralım.

İnsan, öncelikle bir ‘canlı’ varlıktır ve diğer canlılardan farklı olarak da, Ruh ve Beden, yâni Mânâ ve Madde şeklinde birbirinden mâhiyet ve öz îtibâriyle farklı iki ayrı unsurdan oluşun düal bir yapıya sâhiptir. Mânâ yanıyla metafizik bir karakter taşıyan İnsan, Madde yanıyla ise fizik bir karakter taşır ve bu nokta-i nazardan da, diğer canlılar ile arasında hiçbir farkı yoktur. Bu sebeple, bütün canlıların tâbi olduğu fiziko-kimyevî ve biyolojik kaanunlara aynıyla ve istisnâsız olarak tâbidir ki bunların en meşhûru da Von Uexküll tarafından “Fonksiyon Çemberleri” şeklinde formüle edilen “Üç Çember”dir: Beslenme, Üreme ve Korunma çemberleri. Bu zâviyeden

bakıldıkta, bir “hayvan” olan İnsan da, her canlı ve her hayvan gibi, Beslenme, Üreme, ve Korunma çemberlerini katı ve sert kaadilerine boyun eğmektedir.

İkinci olarak da İnsan, izole edilmiş bir atom gibi değildir, yalnız başına insan değildir; o, ancak bir toplum içerisinde anlamlı bir varlık, “İnsan” olabilmektedir. Meselâ Dil, insanlığın, yâni İnsan olmanın en temel göstergelerinden, İnsan’ı Hayvan’dan ayıran en temel ve en radikal farklılık kriterlerindedir; halbuki Dil bir toplum içerisinde öğrenilir. Şu hâlde, açıkça anlaşılmaktadır ki, İnsan’ın en önemli yanlarından birisi, hiç şüphesiz, onun toplumsallığıdır. Gerçekten de insanın tek başına, gerçekten ve tam anlamıyla tek başına olduğunda hakikî mânâda “insan” olup-olamayacağı bilinmemektedir. İnsan bir ‘nesne’ olmadığı için bu konuda bilinçli ve planlı bir deney yapılması mümkün değildir; beri yandan tarih boyunca da böyle bir tecrübî bilgiye tesâdüf olunmamıştır. Sâdece 18. yüzyılda, üzerinde bir karara varılamayan bir “**Ayevron’lu Victor**” tecrübesi vardır; hepsi o kadar.

İşte, yalnız başına olamayan ve diğer yandan da bütün canlıların tâbî olduğu fonksiyon çemberlerine aynıyla tâbî olan İnsan’ın bütün karmaşıklığı da bunlardan ortaya çıkmaktadır. Bu çemberlerden Üreme, soyun devâmını sağlayan Şehvet’in, Beslenme, hayâtiyeti sağlayan İktisâdiyât’ın (daha yaygın olan adı ile: Ticâret’in) ve nihâyet Korunma da insanlar arasındaki bilimum beşerî münâsebetleri tanzîm eden Siyâset’in kaynağı olmaktadır. Klasik literatürde “**Nefs-i Emmâre**” şeklinde zikredilen ve bütün beşerî kötülüklerin ve ahlâksızlıkların menşei teşkil eden kaynak, işte, bu üç çemberin İnsan dünyasındaki uzantısının toplamıdır. Ancak, yine bu fonksiyon çemberlerinin, aynı zamanda Hayat’ın kaynağını oluşturduklarına da dikkat edilmelidir; yâni, bu çemberler, adetâ içinden aynı anda ve yan-yana hem nûr ve irin akan bir nehir, iki yüzü de kesen bir kılıç hükmündedir.

İmdi, şimdi de, Cemiyet ve Fert-İnsan arasındaki münâsebetler örgüsünde önemli bir dürtü kaynağından daha söz etmeliyiz: Bir düaliteler kompleksi olan İnsan’ın bu hususta da yine bir düalite ile donatılmış olduğunu görmekteyiz ki, bu, O’nun fitratındaki iki çatışkın, antagonistik özelliğidir: Hem “diğerleri”ne, Cemiyet’e muhtaç ve bağlı ve bağımlı olma, yalnız olamama ve hem de kendi başına alabildiğince yalnız, Diğerleri’nden bağımsız, yalnız kendisi ve kendi menfâatleri için var olma isteği. Kant’ın “**Toplum-Dışı Toplumsallık**” olarak târiflediği bu antagonizma, Dünya’nın bir cennet olmasına mânî olan, ve tam ve kat’î bir hâl tarzı asla bulunamayan, bulunması mümkün ve muhtemel de olmayan en büyük, en ağır, en zorlu problem alanlarından birisi ve hattâ her üç fonksiyon çemberiyle de alâkadar olması bakımından da birçok hâllerde birincisidir. İşte, Siyâset’in ve binnetîce, Devlet’in ve Hukuk’un doğuş kaynağı da budur: “**Toplum-Dışı Toplumsallık.**” Fakat, yine bütün bunlara rağmen, İnsan’ın bu fitrî eğilimleri — bir yandan; kendi benliğine, nefsâniyetine karşı bu aşırı düşkünlük, diğer yandan da başkalarına muhtaçlık — tıpkı kendileriyle çok sıkı bir bağlantı içerisinde bulunduğu ve bir bakıma da onların bir uzantısı mesâbesinde olduğu Fonksiyon çemberleri gibi, aynı zamanda Hayat’ın ve İlerleme’nin de motoru olmak mevkiindedir.

İşbu Toplum-Dışı Toplumsallık bu kadarcıkla yetinmekte değildir: İnsanda bir yandan fitratan bir “hak” ve “adalet” duygusu vardır; ama yine aynı insanda haksızlığa ve adâletsizliğe doğru bir temâyül de vardır; kezâ insanda “diğergâmlık” bulunduğu gibi “hodgâmlık” (bencillik) da bulunur; İnsan, epistemolojik olarak bütün varlığın merkezine kendisini, Ben’i kor; bu normal ve tabîdir. Fakat aynı insan değerler ve menfâatler dünyasının merkezine de kendisini koyma eğilimi taşır. Ve kezâlik insanda bir yandan birlikte olma ihtiyâcı ve temâyülü vardır ve bir de buna karşılık olarak tamâmiyle hür olma eğilimi. Halbuki birliktelik, bir arada bulunmaklık, tam ve mutlak hürriyetin sınırlandırılması demektir.

Yâni; İnsan’da bulunan bütün bu arzu, istek, ihtiyaç eğilim, tutum ve davranışların tümünün birden aynı nisbette karşılanması mümkün değildir; çünkü bunlar, birbirleriyle çelişki ve çatışki içerisinde dirler. Söz gelimi, her insanda fitratan mevcut olan kazanma eğilimi, ihtiras, şâyet bir limit konmayacak olursa herşeyi kendinde toplamaya kadar varabilir; bu ise toplumsallığa aykırıdır; ama beri yandan bu gibi şeyler de ancak bir toplum içerisinde, toplumsal hayatta karşılanabilecektir.

İmdi; her ferdin, doğuştan sâhip olduğu fitrî kaabiliyetlerinden birisi de vicdan'dır; Vicdan, bize, tıpkı bir mîknatısın hep kutbu göstermesi gibi Doğru'yu gösterir. Ama ferdî vicdan da bu konuda tek başına bir teminat değildir.

İmdi; bütün bu birbiriyle çelişkin ve çatışkin olan arzu, istek, eğilimlerin tamâmından Siyâset çıkar ve yine bütün bunların asgari müştereklerde buluşmasını temin edebilmek, insanların hem menfâatlerini elde etmelerini ve hem de birbirlerinin hudutlarına tecâvüz etmelerine mânî olmak, toplumsal bir barış, adâlet ve denge temin edebilmek için, tek-tek şahısların irâdeleri dışında olan ve müeyyide uygulama gücüne sâhip bulunan bir mevkie, bir mercie ihtiyaç da çıkar ki bu merci, bu güç de Devlet'tir.

Burada, hep berâber, bu terimin mücidi olan Kant'a kulak verelim [I. Kant., Dünya Yurttaşlığı Amacına Yönelik Genel Bir Tarih Düşüncesi., Çeviren: Uluğ Nutku., *Yazko - Felsefe Yazıları.*, 4.Kitap., İstanbul, 1982., s.120-121]

“Yeteneklerin gelişmesini gerçekleştirmek için doğanın kullandığı araç toplumdaki antagonizmdir; öyle ki, sonunda bu antagonizm yasaya uygun bir düzenin sebebi olur. Burada antagonizm ile, insanların toplumdışı toplumsallığını, yani bir toplum olma eğilimlerini, ama bu eğilimin de toplumu hep parçalamayı tehdit eden sürekli bir dirençle bağlantısını anlıyorum. Bu yeteneğin kökünü insan doğasında bulduğu apaçıktır. İnsanda toplulaşma eğilimi vardır, çünkü toplumsal durumda kendisinin insan olduğunu, yani doğal yeteneklerini geliştirebileceğini daha çok hisseder. Ama onda birey olarak yaşamak, kendisini başkalarından ayrı tutmak için de güçlü bir eğilim vardır; çünkü o kendisinde toplumdışı bir özellik, her şeyi kendi düşüncelerine göre yönlendirme isteği bulur. Bu yüzden insan her yönden direnç bekler, tıpkı kendisinin de başkalarına direnç gösterme eğiliminde olduğunu bilmesi gibi. İşte bu direnç insanın bütün gücünü uyandırır ve tembellik eğilimini aşmasını sağlar. Şeref, güçlülük ve mülkiyet isteği de eklenince bu direnç, insanı tahammül edemediği ama vazgeçemediği diğer insanlar arasında bir mevki elde etmeye yöneltir. O zaman barbarlıktan insanın asıl toplumsal değerini oluşturan kültüre doğru ilk gerçek adımlar atılmış olur. Artık insanın bütün becerileri yavaş yavaş gelişmekte, beğenisi biçimlenmekte ve ahlaki ayrımlar yapan ilkel-doğal yeteneğini zamanla belli pratik ilkelere dönüştürebilecek bir düşünce tarzının yerleşmesine doğru sürekli aydınlanma sayesinde bir başlangıç yapılmaktadır. Patolojik biçimde zorlanmış olan toplumsal birlik böylece ahlaki bir bütünselliğe dönüşür. İnsanda, bencil çabalarını ilerlettikçe kaçınamazcasına karşılaştığı dirence sebep olan (kendi başlarına alındıklarında hiç de takdire layık olmayan) bu toplumdışı nitelikler olmasaydı, o tam uyumlu, yetinen, karşılıklı sevgiye dayanan bir Arkadyalı çoban hayatı sürdürürdü. Ama o zaman bütün beceriler sonsuza dek çekirdek halinde gizli kalırdı; ve güttükleri koyunlar kadar uysal olan insanlar, hayatlarını, sahibi oldukları hayvanların hayatından daha değerli kılamazlardı. Uğrunda yaratıldıkları amaç, akıl sahibi olmaları, doldurulmamış bir boşluk olarak kalırdı. Bu yüzden insan doğaya, kendisinde, bir uyumsuzluk, kıskançça ve boşuna da olsa rekabet ve mülkiyet isteği, hatta iktidar sahibi olmaya eğilimli doymak bilmeyen arzular yarattığı için şükran duymalı. Bu arzular olmasaydı insandaki bütün üstün doğal yetenekler sonsuza dek gelişmemiş olarak uyuklardı. İnsan uyum ister, ama insan türü için neyin daha iyi olduğunu bilen doğa uyumsuzluk ister. İnsan rahat ve hoşnut yaşamak ister, ama doğa onun başıboşluktan, eylemsiz yetinme durumundan çıkmasını, çalışmaya ve zorluklara atılmasını ve yine kendi kıvrak zekâsıyla çalışmaktan ve zorluklardan kurtulma yolları bulmasını ister. Bunu olanaklı kılan doğal itilimler, bunca kötülükler sebebi olan toplumdışı kalmanın ve sürekli direncin kaynakları, aynı zamanda insanı, gücünü yeniden toparlamaya, doğal yeteneklerini daha da geliştirmeye teşvik eder. Bu itilimler, yaradanın görkemli işine karışan ve kıskançlıkla onu bozan kötü bir ruhun elini değil, bilge yaradanın düzenini gösteriyorlar.”

